

ЧИТАЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – це якість, що виявляється в готовності та здатності особистості самостійно здобувати і застосовувати пов'язані з читанням знання і вміння для здійснення читацької діяльності, читацького й особистісного саморозвитку.

Читання є найважливішим способом засвоєння базової інформації, специфічною формою комунікативно-пізнавальної діяльності особистості, одним із основних чинників її саморозвитку, тому ефективність читання визначається рівнем сформованості читацької компетентності як пріоритетного компонента загальноосвітньої підготовки школярів.

Поняття «читацька компетентність» поєднує такі характеристики читацької діяльності особистості: *технічну* (сформованість навички читання); *когнітивну* (пізнавальна діяльність учнів, сприймання та інтерпретація текстів); *комунікативну* (діалогічна взаємодія: автор – текст, автор – читач, читач – текст); *ціннісну* (оцінні судження, ставлення до прочитаного).

Науковці (Я. Андреєва, А. Вітченко, О. Ісаєва, В. Мартиненко, О. Савченко, Е. Соломка, Г. Токмань, Н. Чепелева, О. Шкловська, В. Шуляр, А. Фасоля, Т. Яценко та ін.) визначають читацьку компетентність як інтегровану особистісну якість, що формується й розвивається у системі різних шкільних навчальних предметів і вдосконалюється протягом життя.

Шкільний літературний курс орієнтований на формування *читацької компетентності* як *предметної* – інтегрованого результату навчальних досягнень учнів-читачів, пов'язаних із читацькою діяльністю; здатності до осмисленого здобуття предметних знань і вмінь, передбачених конкретною програмовою літературною темою та шкільним курсом літератури загалом; системи ціннісно-світоглядних та естетичних орієнтацій, сформованих на матеріалі високохудожніх творів; здатності учня-читача до цільового застосування комплексу предметних знань, умінь і способів діяльності в нових навчальних і життєвих ситуаціях.

Структурними компонентами предметної читацької компетентності є *загальнокультурний* – усвідомлення літератури як невід’ємного складника світової художньої культури, розуміння її специфіки та естетико-художньої значущості як мистецтва слова, уміння розглядати художній твір у мистецькому контексті, усвідомлення соціокультурної значущості художньої літератури; уміння і навички використовувати загальнолюдські та національні культурні еталони й цінності у повсякденній взаємодії з оточуючими; *літературознавчий* – уміння орієнтуватися в світовому та національному літературному процесі, знання елементів теорії літератури як основи читацької діяльності, уміння застосовувати здобуті теоретико-літературні знання для аналізу та інтерпретації художнього твору; *інтерпретаційний* – знання змісту і проблематики художніх творів, обов’язкових для текстуального вивчення, уміння знаходити в художньому творі авторські й творити власні смисли на основі діалогу з текстом, автором та іншими читачами, здатність сприймати художній текст як засіб збагачення естетичного та емоційно-чуттєвого досвіду; *аксіологічний* – розуміння світоглядних категорій, моральних ідеалів, що знайшли відображення в художньому творі, уміння розглядати зміст, учинки героїв, авторську позицію у контексті загальнолюдських і національних цінностей, усвідомлювати значення прочитаного для особистісного розвитку; *творчомовленнєвий* – здатність будувати зв’язні висловлювання відповідно до комунікативної ситуації, наявність креативних здібностей до створення усних і письмових творчих робіт різних жанрів.

Формування і розвиток читацької компетентності є результатом взаємодії збутих знань, сформованих умінь і навичок учнів, їхнього читацького досвіду і ціннісних орієнтирів, що виявляється в процесі роботи над текстом.

Літ.: 1. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. Київ : Грамота, 2012. 504 с.; 2. Яценко Т. О. Тенденції розвитку методики навчання

української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.): монографія. Київ: Пед. думка, 2016. 360 с.

Т. О. Яценко